# Skatteutskottets betänkande

# 1981/82:42

## om beskattningen av uppfinningar m. m.

I betänkandet behandlar utskottet motioner om beskattning av inkomster av uppfinningar och förbättringsförslag.

### Motionerna

1981/82:336 av Marianne Karlsson (c)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om att inkomster från hobbymässiga uppfinningar undantas från beskattning i enlighet med det anförda.

1981/82:1182 av Anders Gernandt (c)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om befrielse från skatt för vissa ersättningar genom anställdas förslagsverksamhet.

1981/82:1696 av Rune Rydén m. fl.(m)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att förslagsersättning bör i beskattningshänseende kunna fördelas på fem år.

### Gällande bestämmelser

Enligt gällande bestämmelser anses ett beskattningsår i princip utgöra en sluten enhet, vilket innebär att intäkter som är att hänföra till ett visst beskattningsår skall, efter avdrag av de utgifter som belöper sig på samma tid, beskattas det året. Den skattskyldige har emellertid inom ramen för gällande bestämmelser vissa möjligheter till resultatutjämning.

För uppfinnare gäller fr. o. m. 1982 års taxering ett nytt utjämningssystem enligt lagen (1982:2) om uppfinnarkonto. Reglerna innebär att en uppfinnare, som ett visst år har haft en ovanligt hög inkomst av uppfinnarverksamheten, kan fördela beskattningen av en del av inkomsten på de närmast följande sex beskattningsåren. Detta uppnås genom att uppfinnaren får avdrag för de medel som betalas in på ett särskilt bankkonto (uppfinnarkonto). Medlen beskattas efter hand som de betalas ut från banken, dock senast efter sex år. För att systemet skall tillämpas förutsätts att inkomsterna av uppfinningen i beskattningshänseende skall redovisas som inkomst av rörelse.

En annan möjlighet till resultatutjämning ger lagen (1951:763) om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst. Enligt den lagen får fysiska personer, oskiftade dödsbon och familjestiftelser – alltså sådana skattskyldiga för vilka den statliga inkomstskatten är progressiv – beräkna

skatten som om inkomsten fördelats lika på det antal år som den hänför sig till, dock högst tio.

Enligt lagen (1960:63) om rätt till förlustutjämning vid taxering för inkomst får en skattskyldig som ett år har haft ett underskott, som inte skattemässigt har kunnat avräknas mot ett överskott i en annan förvärvskälla samma år, utnyttja underskottet som förlustavdrag vid taxeringen något av de sex följande åren. En förutsättning härför är att den skattskyldige har varit skyldig att deklarera för förluståret.

För att kostnaderna i samband med uppfinnande skall vara avdragsgilla krävs att verksamheten utgör en förvärvskälla eller ingår som ett led i en annan förvärvsverksamhet. Om verksamheten inte har lämnat intäkter eller om utgifterna normalt överstiger intäkterna, torde den vanligtvis bedömas som hobbyverksamhet. Kostnaderna är i så fall inte avdragsgilla och kan inte utnyttjas för underskottsavdrag samma år som de uppkommit eller som förlustavdrag ett senare år.

Om en anställd har fått en extrainkomst i form av engångsersättning, belöning e. d. för ett förslag eller någon gjord förbättring, beskattas inkomsten tillsammans med övrig lön som inkomst av tjänst. Det kan nämnas att reglerna om ackumulerad inkomst kan vara tillämpliga på sådana extrainkomster. Däremot är det enligt nuvarande lagstiftning inte möjligt utnyttja uppfinnarkontot, eftersom detta som nämnts endast kan användas för uppfinnarinkomster som utgör rörelseinkomster.

Utskottet har tidigare behandlat frågor om beskattning av sådana extrainkomster. I SkU 1979/80:34 anfördes följande med anledning av bl. a. motioner om lättnader i beskattningen av belöningar till anställda för förslag om förbättringar:

> Utskottet är medvetet om att de nuvarande marginaleffekterna vid inkomstökningar kan medföra problem av olika slag. Enligt utskottets uppfattning är detta en generell fråga som inte endast berör beskattningen av extrainkomster. Bred enighet råder numera om att marginalskatterna på sikt bör sänkas. Som utskottet uttalade vid behandlingen av likartade frågor förra året bör dessa problem i första hand lösas genom fortsatta generella sänkningar av marginalskatterna och inte genom särskilda regler för extrainkomster. Bakgrunden till utskottets uppfattning är att en särskild behandling av extrainkomster kan framstå som orättvis i förhållande till beskattningen av andra inkomster och att särskilda regler för extrainkomster skulle medföra praktiska tillämpningsproblem.

**Utredningar**

Företagsskatteberedningen tog i sitt slutbetänkande (SOU 1977:86) Beskattning av företag bl. a. upp frågan om kostnader som lagts ned i en verksamhet som inledningsvis inte varit men senare utvecklats till att bli rörelse i skatterättslig mening (s. 453 ff.). Beredningen föreslog en viss

avdragsrätt för sådana kostnader att kunna utnyttjas när "rörelse" uppkommit och intäkter influtit.

Det framlagda förslaget tillstyrktes eller lämnades utan erinran av de flesta remissinstanserna. Riksskatteverket och några länsstyrelser gjorde emellertid invändningar beträffande de föreslagna reglernas generella tillämpning.

Proposition 1978/79:210 om ändrad företagsbeskattning innehöll inga förslag i hithörande frågor. Däremot bör den sedermera tillsatta kulturskattekommittén enligt sina direktiv – med beaktande av företagsskatteberedningens förslag – ta upp frågan om i vad mån avdrag i efterhand kan medges för bl. a. uppfinnare för utgifter som hänför sig till tiden innan en rörelse har påbörjats.

De nu aktuella frågorna berörs även av förslaget om en reformerad inkomstbeskattning (Ds B 1981:16). Vad där har föreslagits i fråga om en begränsning av det skattemässiga värdet av underskotts- och förlustavdrag gör enligt betänkandet att lämpligheten av den hittillsvarande indelningen i förvärvskällor kan ifrågasättas. Vidare sägs avdragsbegränsningen motivera ytterligare överväganden i fråga om förlustavdragens framtida utformning. Från regeringskansliet har inhämtats att man avser att senare i vår ge kommittén om underskottsavdrag tilläggsdirektiv att ta upp bl. a. dessa frågor.

I detta sammanhang kan också nämnas att regeringen förra våren – i enlighet med riksdagens begäran – till företagsskattekommittén överlämnat en motion om rätt för blivande företagare att avsätta medel till ett särskilt etableringskonto. Motionen bör enligt riksdagens beslut bli föremål för en allsidig prövning (jfr SkU 1980/81:25 och 47, rskr 234).

**Utskottet**

I motionerna tas upp frågor som gäller beskattningen av inkomster av uppfinnar- och förslagsverksamhet.

Marianne Karlsson (c) anser att inkomster av hobbymässig verksamhet som uppfinnare bör undantas från beskattning och begär i motion 336 förslag till lagstiftning av den innebörden. Hon framhåller bl. a. att en enskild person, som efter flera år lyckas sälja en egen uppfinning, blir orimligt hårt beskattad genom att avdrag till följd av reglerna om beskattningsår inte kan medges för kostnader som belöper på tid före inkomståret.

Anders Gernandt (c) begär i motion 1182 att förslagsersättningar av engångskaraktär, som utges till anställda, under vissa förutsättningar skall vara skattefria, medan Rune Rydén m. fl. (m) i motion 1696 framhåller att en förslagsställare i skattehänseende bör jämställas med uppfinnare och således ha möjlighet att fördela inkomst, som han i den egenskapen uppbär, på fem år.

Av den inledningsvis lämnade redogörelsen framgår att uppfinnare med

inkomster hänförliga till inkomstslaget rörelse genom den nyligen antagna lagen om uppfinnarkonto fått bättre möjligheter än tidigare att skattemässigt utjämna skillnader i inkomster mellan olika år. Härigenom har en betydande del av de oförmånliga marginaleffekterna för uppfinnare med varierande inkomster mildrats och ett angeläget rättvisekrav tillgodosetts.

Den i motion 336 aktualiserade frågan om möjligheterna att erhålla skattemässig kompensation för sådana kostnader i samband med uppfinnarverksamhet som uppkommit innan verksamheten etablerats som rörelse i beskattningshänseende ligger – som framgår av utskottets tidigare redogörelse – inom gränsområdet för såväl kulturskattekommitténs som kommitténs för underskottsavdrag utredningsuppdrag. Liknande frågor kan enligt utskottets mening förutsättas bli prövade i samband med företagsskattekommitténs överväganden om etableringskonto för blivande företagare.

Bestämmelserna om uppfinnarkonto tillämpas första gången vid 1982 års taxering. Något skäl att nu ändra en lagstiftning om vars praktiska tillämpning man ännu saknar erfarenhet föreligger enligt utskottets mening inte.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motion 336.

Vad härefter angår motionerna 1182 och 1696 vill utskottet nu liksom tidigare som sin mening framhålla att de problem som sammanhänger med beskattningen av inkomster av förslagsställarverksamhet och andra extrainkomster i första hand bör lösas genom generella sänkningar av marginalskatterna. Riksdagen kommer inom kort att få ta ställning till ett regeringsförslag som innebär betydande marginalskattesänkningar för det stora flertalet inkomsttagare.

Utskottet vill också erinra om att reglerna om ackumulerad inkomst är tillämpliga även på denna typ av extrainkomster, förutsatt att ersättningen har betalats ut under ett år men hänför sig till två eller flera år.

Avslutningsvis vill utskottet peka på att kulturskattekommittén avser att i ett senare skede av sitt utredningsarbete överväga om en uppfinnarinkomst e. d., som skall redovisas som inkomst av tjänst, kan omfattas av uppskovslagstiftningen eller om någon annan likvärdig åtgärd kan vidtas.

Utskottet förutsätter att även frågan om förslagsersättningar kommer att inbegripas i denna prövning.

Utskottet avstyrker följaktligen bifall också till motionerna 1182 och 1696.

Utskottet hemställer

1. *beträffande uppfinnarinkomster*
   att riksdagen avslår motion 1981/82:336,

2. *beträffande förslagsersättningar*
att riksdagen avslår
a) motion 1981/82:1182,
b) motion 1981/82:1696.

Stockholm den 9 mars 1982

På skatteutskottets vägnar
ERIK WÄRNBERG

*Närvarande:* Erik Wärnberg (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), Valter Kristenson (s), Wilhelm Gustafsson (fp), Rune Carlstein (s)*, förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Olle Westberg i Hofors (s), Tage Sundkvist (c), Hagar Normark (s), Ingemar Hallenius (c), Bo Forslund (s)*, Olle Grahn (fp), Egon Jacobsson (s) och Arne Svensson (m).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.